

Fietsen in Luxemburg

Van het wilde westen naar het zwoele zuiden

Meer dan 600 kilometer aan fietsroutes brengen je op de meest

afgelegen plekken van het kleine groothertogdom. De hoge toppen en diepe dalen vragen een goede conditie en dito fiets of een e-bike. Verder is het aangenaam rijden over verlaten spoorbanen en door schilderachtige rivierdalen.

TEKST HARRY VAN DOOREN

Luxemburg is voor de meeste landgenoten geen onbekende bestemming, zeker in het oosten van het land, in de rivierdalen van de Our en Sauer en in het Mullerthal, kom je in het seizoen geheid landgenoten tegen. Veel campings worden uitgebaat door Nederlanders. Maar op de fiets vind je eenvoudig prachtige routes weg van de drukte.

We beginnen in het 'wilde westen' zoals de waardin van de [Beckericher Mollen](#) met enige zelfspot zegt. De oude tarwemolen is een bijzondere halte op een steenworp afstand van de Piste Cyclable de l'Attert ([PC12](#)), die we volgen tussen de stations van Kleinbettingen en Colmar Berg. De molen is het culturele centrum van het 2000 zielen tellende duurzame dorpje dat

al 20 jaar aan de weg timmert om zich zelf te voorzien van hernieuwbare energie. Het molencomplex telt een waterkrachtturbine, museum, werkplaats voor oude ambachten, galerie, café en restaurant. De zeer rustige [PC12](#) voert tot Rippweiler over de opgedoekte spoorlijn van Pettingen naar Ettelbrück door het dunbevolkte bosrijke gebied op de grens met België en daarna door het open rivierdal van de Attert.

Topconditie

Na twintig minuten treinen door het dal van de Sauer (Sûre) en de Clerve, is het [Landschap](#) totaal veranderd. De Piste Cyclable des Ardennes ([PC22](#)) stijgt vanaf ons vertrekpunt (station Wilwerwiltz)

gestaag en stevig over bosrijke hellingen naar 536 meter hoogte. Schakelen en zweeten verplicht. De beloning zijn de prachtige vergezichten op het plateau tussen Hosingen en Putscheid. Vanaf het kunstmatige waterbekken op een heuvel-

Dit is het 'wilde westen' zegt de waardin met enige zelfspot

top bij [Vianden](#) is het een beetje zoeken naar de steile afdaling die je bij het geweldige uitzichtpunt op het mooiste [kasteel](#) van het groothertogdom brengt. Vianden zelf is een pittoresk toeristisch centrum rond de brug over de Our.

Grensgevalen

Vanaf nu volgen we de Piste Cyclable de Trois Rivières ([PC3](#)) door de dalen van de Our en de Sauer. Aan Luxemburgse zijde voert die grotendeels als vrij liggend fietspad over de voormalige Sauer-spoorbaan. Er zijn slechts enkele korte, soms steile klimmetjes op het traject naar Wasserbillig. Een paar stukken lopen parallel aan de doorgaande weg die in de spits en zonnige weekenddagen druk kan zijn. Alternatieven liggen op de Duitse oever. Vooral tussen Vianden en Wallendorf is de oostoever de moeite waard. Aan Luxemburgse zijde komen we de bordjes van de langeafstandsroute [SaarLorLux](#) tegen die 473 km door Duitsland, Luxemburg en Frankrijk (Lorraine) aflegt.

Een verplichte stop op dit traject is [Echternach](#) met zijn mooie marktplein, statige huizen en de [Sint Willibrordus-basiliek](#), centrum van de jaarlijkse [springprocessie](#) (niet van de lente, maar huppend van de links naar rechts). Het stadje is tevens de poort naar het [Mullerthal](#) dat vanwege zijn grillige rotsformaties ook Klein Zwitserland wordt genoemd. Dit mooie natuurgebied is het best te voet te verkennen, bijvoorbeeld over de 112 kilometer lange [Mullerthal-trail](#). Op de fiets krijg je een aardige indruk door vanuit Echternach in noordwestelijke richting (Berdorf) te fietsen. Een niet al te drukke weg voert je door de Wolfsschlucht, langs de Perekken - even linksaf het bos in - de Hölly-grot. Net voorbij Berdorf hangt de Predigtstuhl-rots vervaarlijk in een bocht over de weg. Erop klimmen mag niet meer en wetenschappers controleren regelmatig of de zwaartekracht de rots niet te machtig wordt.

Door bos en weide gaat het terug naar [Echternach](#), met de optie om een rondje rond het meer te fietsen, langs de hypermoderne [Jeugdweg](#) en een opgraving

van een Romeinse villa. Dan zijn we weer in de Willibrordus-stad bij de zuidelijke stadsmuur waarvan twee [torens](#) te huur zijn als vakantiewoning.

Vier bruggen

Bij Wasserbillig stroomt de lieflijke Sauer in de grote Moezel. Vanaf hier is het slechts 15 km fietsen naar de prachtige stad [Trier](#) met zijn Romeinse [Porta Nigra](#), maar helaas is de route langs drukke verkeersaders niet erg aangenaam. Dus richten we ons op het zuiden. Maar ook de [PC3](#) gaat aan Luxemburgse zijde bijna voortdurend langs de drukke N10. Een mooi maar zwaar alternatief vanuit Grevenmacher vormen de lokale fietsroutes 8 en 7, op en af door de wijnbergen. De andere optie is in Wasserbillig het pontje pakken naar Oberbillig (Duitsland) en vanaf daar de [Moselradweg](#) volgen richting Perl. De eer-

ste 5 kilometer naar Wellen lopen ook naast een drukke weg, maar daarna heb je de hoofdzakelijk autovrije route voor jezelf met een heerlijk uitzicht op Luxemburg. Oversteken naar het groothertogdom kan bij [Grevenmacher](#) (prachtige [vliedertuin](#) of een proeverij bij [Bernard Massard](#), de grootste wijnmaker van het land); [Wormeldange](#) (klim naar de kapel vlak onder de top van de [Koepchen](#) of het [wijnmuseum](#) in het schattige dorpje Ehnen); [Remich](#) (gezellige esplanade met veel horeca - bestel eens een frituur van moelvisjes - en het befaamde wijnhuis [St. Martin](#)); de laatste brug voor Frankrijk is bij het wereldberoemde [Schengen](#) (inderdaad van het verdrag).

Aan Duitse zijde is [Nittel](#) met een aantal wijnterrassen in de hoofdstraat een leuke stop en is het [Romeinse mozaïek](#) in Nennig een bezoek waard. Voor de liefhebbers

is er iets verder van de rivier in Borg een compleet [Romeins archeologiepark](#).

Fietsen in de hoofdstad

In en rondom de stad Luxemburg zijn tientallen kilometers te fietsen langs uitgezette routes. Een kaart is verkrijgbaar bij het VVV een gids voor een begeleide tour ook. De Piste Cyclable du Centre (PC1) maakt een ronde van 43 kilometer door en om de hoofdstad. Het pittige hoogteverschil tussen de boven- en benedenstad is eenvoudig te overbruggen met een lift waarin de fiets mee mag. Meer over Luxemburg-stad in de Reisgids van ...

Fietsers welkom

Luxemburg heeft met 600 kilometer fietsroutes (900 in de nabije toekomst) heel wat te bieden. De meeste routes gaan over autovrije paden en rustige landwegen. Alleen in de smalle rivierdalen raken de routes ook aan (drukke) hoofdwegen. De integratie met het openbaarvervoer is uitstekend. De fiets mag gratis mee in de trein en indien de ruimte het toelaat ook in de bus (maximaal 2). Ben je met een groep is het verstandig een plekje te reserveren. Van station naar station fietsen is een prima optie om het land te verkennen. Waar geen trein meer rijdt, zijn vaak fietspaden aangelegd. Het voordeel van deze voorma-

lige spoorroutes is dat ze de vlakste weg zoeken door het soms steile heuvelland. Zeker in de Luxemburgse Ardennen kom je pittige en soms lange klimmen tegen die een behoorlijke fitheid en een fiets met de juiste versnellingen vragen. Of een hulpmotorijtje natuurlijk. Maar de elektrische fietser moet zijn routes zorgvuldiger plannen, omdat oplaadvoorzieningen nog geen gemeengoed zijn. Voor een stopcontact en gastvrije ontvangst hebben de [Red & Bike](#)-adressen een streepje voor, hoewel er zelfs in de luxere zakenhotels niet naar wordt opgekeken als er naar onderdak voor de tweewieler wordt gevraagd.

In de stad Luxemburg kun je op bijna elke straathoek een eenvoudige fiets uit de rekken van [Vel'oh](#) huren en ergens anders weer achterlaten (creditcard nodig voor de borg). [Landelijk](#) heeft Rentabike drie hoofdverhuurpunten (maar geen centrale website) en tientallen locaties waar de fiets weer kan worden achtergelaten. De sportieve hybrides zijn in principe geschikt om de hellingen te bedwingen, maar check het versnellingsapparaat en de afstelling goed voor je wegrijdt. Fietsen zonder bagage kan van jeugdherberg naar jeugdherberg, maar ook tussen een aantal hotels.

LUXEMBURG-STAD

1. CAVES GOURMANDES, in het Ilot Gastronomique maakt naam meer dan waar. Elegant Bib-Gourmand menu €38. www.caves-gourmandes.lu

REMICH

2. JOHENGRIIN, klassiek restaurant aan de esplanade. Onderdeel van het te dure hotel Saint-Nicolas, De keuken versierd het pianogeneuzel met verve. Menu €39 (€27 voor hotelgasten) www.saint-nicolas.lu/restaurant

TRIER

3. DAS WEINHAUS, leuk eetcafé tegenover Karl Marx-huis met een enorme collectie open wijnen en prima gerechten vanaf €7. www.weinhaus-trier.de

GREVENMACHER

4. BERNARD-MASSARD, de grootste wijnmaker en cremant-koning van Luxemburg. Gelikt maar laagdrempelig. Rondleidingen (in het Nederlands vooraf boeken) met proeverij €5-€8. Icm met nabijgelegen vlindertuin €10,50-€13,50. www.bernard-massard.lu/nl

FIETSROUTETEST LUXEMBURG

	L'Attert (PC12)	Ardennes (PC22)	Trois Rivières (PC3)	Rondje Echternach	Moselradweg
Van-naar	Kleinbettingen-Colmar-Berg	Wilwerwiltz-Vianden	Vianden-Wasserbillig	Echternach-Echternach	Oberbillig (D)-Remich
Lengte	35 km	25 km	50 km	25 km	30 km
Moelijkheidsgraad	**	****	**	****	**
Wegen	fietspad over oude spoorweg en rustige landwegen	rustige landwegen, fietspaden, pittige hellingen	fietspad over oude spoorlijn, stukken langs drukke weg	(land)weg en fietspaden	grotendeels autovrije wegen en fietspaden, begin langs drukke weg
Bewegwijzering	goed	redelijk	goed	geen	goed
Landschap	bos, weide, rivierdal	bos, heuvelland, plateau	rivierdal, dorpjes, bos, weide	rotsen, bos, weide, meer	rivierdal, wijnbergen, dorpjes
Horeca	voldoende	met omweg	voldoende	voldoende	voldoende
Waardering	***	*****	***	***	****

FIETSROUTES LUXEMBURG

CONSUMENTENBOND REISGIDS
JAN/FEB 2015

TOPSELECTIE OVERNACHTEN

De vanafprijzen zijn voor een tweepersoonskamer/met ontbijt. Kies voor de telefoonnummers 00352. De B met cijfer is de waardering

van gasten die boeken via Booking.com. In de stad Luxemburg zijn de weekendtarieven aanmerkelijk lager. Aan de oostgrens

loont het de moeite om de rivier over te steken naar Duitsland. Daar zijn comfortabel Gasten-zimmer en Ferienwohnungen vanaf €30 pppn ruim voor handen. Aan de Moezel kan vaak op een Weingut worden overnacht. Nittel (D) is hét wijncentrum. In het dal van de Our en de Sauer zijn heerlijke campings te vinden. Een budgetoptie zijn de moderne jeugdherbergen. Die in Luxemburg-stad (centraal en spectaculair gelegen) en die van Echternach (aan het meer) verdienen de overweging. €60 voor een 2-persoonskamer met eigen badkamer en ontbijt, inclusief lidmaatschap (www.youthhostels.lu). Fietsvriendelijk onderdak: www.bedandbike.lu

LUXEMBURG-STAD

1. PARK INN

Modern comaortabel hotel op 5 minuten van station en centrum. 2689181 www.parkinn.com/hotel-luxembourg, €89/105 (B. 8.8)

VIANDEN

2. BEIM HUNN

Rustiek en sfeervol klein hotel bo-

ven geliefd grillrestaurant (enorme porties vlees!). Vraag kamer aan achterkant ivm verkeerslawaa. www.beimhunn.lu, €80/100 (B. 8.7)

AMMELDINGEN

3. ALTES ZOLLHAUS

Aan de idyllische Our op de Duitse 6 km buiten Vianden aan idyllische Our op Duitse oever. Gastenkamers en appartementen. Eenvoudige keukens. Nederlands beheer. www.alteszollhaus-eifel.de, €64/74, (B. 8.0)

ECHTERNACH

4. HOSTELLERIE DE LA BASILIQUE

Heerlijke kamers op plein naast de basiliek. Goedkope midweekdeals. Betaalbare brasserie met lokale gerechten. www.hotel-basilique.lu, €120/120, (B. 8.7)

REIZEN & PRIJZEN

TREIN naar Luxemburg stad via Rotterdam (Thalys) en overstap in Brussel-Zuid (IC), 4.45u; va €70; Met fiets: IC met overstap in Brussel-Centraal, 5.30u; va €46. Vanuit Zuid- en Oost-Nederland: Den Bosch met overstap in Maastricht en Luik, 5.05u; va €50; Internationale fietskaartje €12. www.treinreiswinkel.nl. www.nsinternationale.nl
AUTO Utrecht-Luxemburg-stad, 330 km, 3.30u
OV & MUSEA De Luxembourg-card

bij 1, 2 of 3 zelf te kiezen dagen gratis OV en toegang tot zo'n 60 musea en bezienswaardigheden. 1 pers: €14/18/17; 2 t/m 5 pers: €28/48/68. Verkrijgbaar bij VVV's, hotels en www.visitluxembourg.com/nl
FIETSRIZEN www.eisenwiel-reizen.nl en www.fital.nl
FIETSEN www.lvl.lu (oa. routes, bed+bike), www.velospisten.lu; 23 nationale routes met beschrijving: www.geoportal.lu; kaarten, routeplanner en apps: Huren: Luxem-

burg stad: www.veloh.lu; 70 locaties met eenvoudige fietsen, borg €150, max €5 per dag; Beter en sportievere fietsen: Velo en Ville, €10 per dag; Landelijk: www.rentabike.lu 3 verhuurlocaties en tientallen 'stations' bij campings en hotels waar fiets en bagage kunnen worden achtergelaten (april-oktober), €10 per dag (gratis met Luxemburg-card)
REISINFORMATIE algemeen: www.visitluxembourg.com/nl; Stad: www.lcto.lu; Reisgidsen:

Beknopt ANWB Extra Luxemburg (2012, €9); Uitgebreid: ANWB Goud Ardennen/Luxemburg (2012, €20); Wandelen, fietsen: ANWB Actief Luxemburg (2011, €14); Kaarten: Luxemburg By Cycle (1:100.000, 2013, €5)
ETEN EN DRINKEN (Gemiddeld) Cappuccino €2.50, bier (0,5 l) €3, glas wijn €3.50, pizza €15, kniddelen €16, driegangenmenu €40.